

Spomenik Mussoliniju sredi slovenskega Krasa?

V zadnji številki tržaške revije »Umanak«, ki jo izdaja gospa Aurelia Gruber Benco, je objavljena med drugim recenzija Renata Ferrarija o znani knjigi zgodovinarja Elia Apina »Italia, fascismo e antifascismo nella Venezia Giulia 1918-43«. Kritično mnenje o knjigi je seveda pozitivno, saj drugače tudi ne more biti glede na to, da je napisana s stališča protifašizma, na kakršnem je tudi revija »Umanak«. Moti pa nas zaključek v Ferrarijevi recenziji, kjer je rečeno: »Na koncu moramo še reči, da pol tisočletja avstrijskega gospodstva ni motilo slovenske skupnosti v nobenem pogledu, zadostovalo pa je malo let fašističnega gospodstva, da jo je pahnilo v obup in upor. Mussoliniju je slovenski nacionalizem mnogo dolžan. Posrečilo se mu je politizirati Slovence in vzbuditi slovenski iredentizem, ki se ga je Scipio Slataper tako bal. Zato bi morali Slovenci po pravici počastiti Mussolinija s spomenikom prav sredi kraške planote s posvetilom: »Benitu Mussoliniju, ustanovitelju naše nacionalne združitve — hvaležni Slovenci.«

Razumemo ironijo, toda tu gre predaleč. Če bi hoteli biti enako ironični, kot je Ferrari, bi jo lahko zaobrnil, saj bi potem z isto upravičenostjo lahko rekli, da je šele Mussolini osvobodil Italijane zastarelih socialnih in političnih struktur ter monarhije, zato bi si zaslužil spomenik »prav sredi Rima«. Njegova pripomba je namreč čisto nesmiselna. Slovenci smo se upirali Avstriji in se borili za svojo avtonomijo v njej in za uveljavljanje svoje narodne in politične individualnosti že mnogo prej, kot se je Mussolini sploh rodil. Dokaz za to so npr. leto 1848 in slovenski tabori, katerih stoletnico na Primorskem smo se prav letos spominjali. Da so hoteli ohraniti svojo narodno enotnost in svoje ozemlje ter živeti v enotni politično-državni tvorbi, so dokazali Slovenci tudi l. 1918 in v naslednjih letih, ko so se borili, da ostane Primorska del slovenskega narodnega telesa, enako kot Koroška in Maribor. Če jim to ni uspelo, ni bila to krivda ne primorskih Slovencev ne Ljubljane, ampak političnih intrig in kravjih kupčij na pariški mirovni konferenci in že prej (londonski pakt!), kjer so velike sile poravnale svoje račune s tujim ozemljem in predvsem z ozemljem majhnih narodov, posebno še Slovencev, ki niso razpolagali ne z lastno državo in ne z lastno vojsko, da bi to preprečili. To ni bilo in ne bo nikoli v čast tistim državnikom in tudi ne njihovim državam.

Res je, Slovenci na Primorskem so se borili proti fašizmu; toda za svojo nacionalno združitve in pravico do svobodnega življenja v lastni državi, skupaj s svojimi brati

(Nadaljevanje na 2. strani)

DRAMATIČNI DOGODKI V GRČIJI

V sredo in preteklo noč so se odvijali v Grčiji dramatični dogodki, ki dokazujejo, kam zaide država, ki zapusti pota demokracije: v neizogibno notranjo zmedo, anarhijo in celo v državljansko vojno. Jasno je namreč, da se plaz dogajanja, ki ga je sprožil brezobziren boj brezvestnih politikov in generalov za oblast, ne bo tako hitro ustavil.

Ze dalje časa se je govorilo in tudi pisalo po svetovnem tisku, da se mladi grški kralj ne strinja z generalsko vlado in z njenimi diktatorskimi metodami. To se je jasno pokazalo v sredo, ko je kralj odkrito nastopil proti vojaški vladi in ji poslal iz Soluna ultimatum, naj takoj odstopi. Hkrati je pozval grški narod, naj se mu pridruži v nastopu proti generalski vladi. To je storil v prepričanju, da ima na svoji strani poveljnike močne vojaške enote, ki ima svoj štab v Solunu in ki je dobro opremljena s tanki. Kralj je zatrdil, da predstavljajo generali na vladi samo del vojske.

ZMEDENE NOVICE

Atenska vlada pa je odgovorila na kraljev ultimatum z izjavo, da so »pustolovci zavedli kralja v zmoto« in da bo »s silo uveljavila spoštovanje državne enotnosti«.

Novice, ki so začele nato prihajati iz Grčije, so bile tako zmedene, da si ni bilo mogoče ustvariti jasne predstave, kaj se je dejansko dogajalo. Bajne so močni vojaški oddelki že v sredo zjutraj obkolili vsa pomembna javna poslopja v Atenah, medtem ko so vojaška letala preletavala mesto. Na Kreti so se bajne kralju zveste čete spopadle s pristaši generalske vlade.

Kralj je imenoval novo vlado. Ni bilo točno znano, kje se kralj nahaja, znano pa je bilo, da je kraljeva družina v Atenah. Raznesle so se tudi govorice o spopadih v severni Grčiji in na otokih. Pozneje se je zvedelo, da se je kralj udeležil v kraljičinem spremstvu neke prireditve v Larissi. Tam in v Solunu sta sedeža drugega in tretjega armadnega zbora, ki imata močne oklepne oddelke. Na ta dva se je bajne Konstantin oprl in kot so poročali, so se enote teh zborov tudi že začele pomikati proti Atenam.

NENADEN PREOBRAT

Trenutno še ni jasno, zakaj je prišlo nato do nenadnega preobrata, zaradi katerega je moral kralj pobegniti iz Grčije. Danes zjutraj ob 5.15 so se namreč kralj, njegova žena in oba otroka s spremstvom izkrcali v Rimu iz vojaškega letala, ki je priletelo iz Aten. Začudenje vzbuja dejstvo, da je bil v kraljevem spremstvu tudi predsednik vlade Kalias, kar pomeni, da je po-

tegnil s kraljem. V spremstvu sta bila tudi dva generala v uniformah. Do hipa, ko to pišemo, ni dal kralj nobene izjave za tisk. Ni jasno, kako je prispel iz severne Grčije v Atene, odkoder je odletelo letalo.

Zdi se, da je prišlo do preobrata v tretjem armadnem zboru, v katerem so prevladali med častniki pristaši generalske vlade. Bajne so aretirali poveljnika tretjega armadnega zbora generala Peridesa, brigadnega generala Vidalisa, ki je bil poveljnik glavnega štaba tega zbora, in poveljnika 20. oklepne divizije. Ti so bili po poročilu grške uradne agencije med voditelji »zarote proti narodu« (generalom).

Vse kaže, da se je generalski vladi posrečilo ohraniti oblast in preprečiti poskus kralja Konstantina, da bi obnovil demokratično vladavino s podporo nekaterih političnih osebnosti, ki so nasprotno generalski vladi, in poveljnikov čet v severni Grčiji.

POLOŽAJ SE ZELO NEJASEN

Oddaje radia Atene dokazujejo, da je generalska vlada ohranila oblast v državi, vendar je tako politični kot vojaški položaj še zelo nejasen. Po Atenah se je namreč raznesel glas, da je vojno ladjevje na kraljevi strani in da je odplulo proti Kreti, kjer da so prevzeli oblast kraljevi pristaši.

Kmalu po polnoči je atenska radijska postaja naznanila, da je vlada Konstantinu odvzela kraljevsko oblast in da ga je nadomestil podkralj, za katerega je bil imenovan general Zoitakis. Sestavili so novo vlado, katero vodi polkovnik Papadopoulos. Ta je prevzel tudi obrambno ministrstvo. Zoitakis in nova vlada sta že prisegla v navzočnosti atenskega nadškofa.

Zoitakis je izjavil, da on in revolucionarna vlada želita ohraniti v Grčiji monarhijo. Novi ministrski predsednik Papadopoulos je dejal, da je prevzel oblast samo za obnove miru v državi. Grčija bo po njegovih besedah tudi zanjprej izpolnjevala svoje mednarodne obveznosti ter bo ohranila dobre stike z vsemi državami. Ponovil je torej običajno nastopno formulo vseh prevratnih vojaških vlad. Jasnejši je bil notranji minister Patakos, ki je objavil proglas z opozorilom, da bodo smatrali nasprotnike vojaške »revolucije« za kršilce zakonov in sovražnike domovine.

KRALJ JE BIL PREMALO ODLOČEN

Zvedelo se je tudi, da je kralj imenoval za predsednika nove demokratične vlade bivšega obrambnega ministra Garufalisa, ki pa je v Parizu. Vse kaže, da je bil kralj pri svojem poskusu, da obnovi demokracijo, premalo odločen in duhaprisoten, ta-

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 17. decembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše; »Moj oče in jaz«. Dramatizirana zgodba. Napisal Gian Francesco Luzzi, prevedel Franc Jeza. Peto in zadnje nadaljevanje; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.45 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 »Okoli sveta«. Drama v treh dejanjih, napisal Cesare Giulio Viola. Prevedel Maks Sah, režira Jože Peterlin; 17.30 Prijatelj zborovskega petja; 18.30 Iz pesniških gajev; »Ardengo Soffici«; 20.30 Iz slovenske folklorne; Rado Bednarik; »Pratika za drugo polovico decembra«; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 18. decembra, ob: 11.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Priljubljene melodije; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 18.30 Iz opusa Berliozja in Strawinskega; 19.30 Moj prosti čas; 20.50 Kulturni odmevi; 22.30 Slovenski solisti. Sopranistka Olga Jež, pri klavirju Jakob Jež.

• TOREK, 19. decembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne; Rado Bednarik; »Pratika za drugo polovico decembra«; 17.20 Slovenščina za Slovence; 17.40 Danilo Sedmak; »Zavest in podzavest«; 17.50 Pojeta Dario in Darko z Veselim dolinskim Triom; 18.30 Koncertisti naše dežele. Pianist Claudio Gherbini; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja; 20.35 Luigi Cherubini; »Il crescendo«, komična operna eno dejanja.

• SREDA, 20. decembra, ob: 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.30 Slavni solisti v Trstu; 19.10 Zdravniška posvetovalnica; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.25) Za vašo knjižnico polico.

• ČETRTEK, 21. decembra, ob: 12.00 Tri in ena — sobotni variete. Besedlo Danila Lovrečiča; 17.20 Marija Kacin; »Niccolò Machiavelli« 18.00 Zbor »Sotila Nape« iz Ville Santine; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Alojz Srebotnjak; Kraška suita Orkester Slovenske filharmonije vodi Samo Hubad; 19.10 Pisani Balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.35 »Krog«. Radijska drama, napisal Lode Weyk, prevedel Ivan Savli. Režira Jože Peterlin; 22.30 Skladbe davnih dob.

• PETEK, 22. decembra, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupuje; 13.10 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Folklorni ansambel »Lado«; 18.30 Zbor »Glasbene Matice« iz Ljubljane pod vodstvom Igorja Lavriča. Skladbe Alojza Srebotnjaka, Vilka Ukmarja, Jakoba Ježa, Günterja Mittergradnegerja, Heitorja Villa-Lobosa, Mateja Hubada in Jurija Gregorca; 19.10 Novele XX. stoletja: Carlo Dossi; »Ko se vname stari panj«, prevod Saša Martelanca; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 23. decembra, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semenj plošč; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Pregled slovenske dramatike. Priprava Jože Peterlin in Josip Tavčar. Sedma oddaja; 17.20 Dialog, Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; 18.00 Slovenski oktet pod vodstvom Valensa Voduška; 18.30 Veliki mojstri jazza: Moody Herman; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Izbor motivov iz operet: »Pri treh mladenkah«. »Acqua Cheta«, in »Havajska roža«; 20.50 Tri in ena — sobotni variete; 21.20 Vabilo na ples; 22.40 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

17. decembra, nedelja: Lazar, Živko
18. decembra, ponedeljek: Radko, Gracijan
19. decembra, torek: Urban, Darko
20. decembra, sreda: Svetožar, Julij
21. decembra, četrtek: Tomaž, Tomislav
22. decembra, petek: Demetrij, Mitko
23. decembra, sobota: Vlasta, Viktorija

Papeževa božična poslanica svetu

Papež Pavel VI. bo naslovil svojo tradicionalno božično poslanico na ves svet v soboto, 23. decembra, ob 20. uri preko vaticanskega radia.

Predvideno je, da bo imel papež mašo polnočno v Sikstinski kapeli. Prisostvoval ji bo diplomatski zbor. Na božični dan pa bo imel pontifikalno mašo pozno dopoldne. Glede na to, da je bil pred kratkim operiran in je njegovo zdravje še rahlo, pa ni verjetno, da bi imel tudi jutranjo mašo v kateri izmed rimskih mestnih četrti, kot je v navadi.

V Vatikanu so naznanili, da bo nadškof kardinal Roy iz Quebeca, ki je predsednik papeške komisije »Justitia et pax«, po jutrišnjem javno razložil neko važno papežev listino. Menijo, da se listina nanaša na vprašanja, ki so važna za svetovni mir.

V KONCILSKEM DUHU

V Moskvo je prispelo prejšnji teden posebno vaticansko odposlanstvo, sestavljeno iz odličnih teologov pod vodstvom monsinjorja Willebrandsa iz tajništva za zveze z drugimi kristjani.

Vaticanske zastopnike je povabil v Rusijo moskovski patriarh Aleksij, da bi se razgovarjali o socialnem nauku in dejavnosti katoliške Cerkve v zadnjih sedemdesetletih. Teologi iz Rima bodo imeli predavanja s to vsebino ne samo v Moskvi, ampak tudi v Leningradu in še drugod.

Prisotnost in nastop katoliških bogoslovnih znanstvenikov iz Rima v Moskvi je izrednega verskega in tudi političnega pomena. Katoliška in pravoslavna Cerkev skušata navezati dialog v duhu navodil zadnjega vesoljnega cerkvenega zbora.

S političnega stališča pa se razodeva neka pripravljenost Kremlja, da prvič dovoli nekaj več zunanje verske svobode ruski pravoslavni Cerkvi, in drugič, da skuša bolj blagohotno nastopati v odnosih s ka-

toliško Cerkvijo. To izboljšanje se je pokazalo že z obiskom sovjetskega predsednika Podgornija pri papežu Pavlu VI. Sedaj pa še z dovoljenjem, da smejo uradni zastopniki Vatikana govoriti na sovjetskih tleh.

—0—

SESTANEK V INNSBRUCKU

V sredo je bil v Innsbrucku sestanek med predstavniki avstrijske vlade, tirolskimi politiki in zastopniki južnotirolske manjšine. Razpravljali so o zadnjih predlogih italijanske vlade za rešitev južnotirolskega vprašanja. Kaj so sklenili, ni znano, a zdi se, da so te predloge odklonili. Ustanovili so odbor, ki ga sestavljajo Tirolci, zastopniki južnotirolske manjšine in predstavniki avstrijskega zunanega ministrstva, da bo preučeval razne predložene možnosti za rešitev južnotirolskega vprašanja.

Po sestanku je izjavil avstrijski zunanji minister Tončič, da je optimist in da upa, da bo prišlo do rešitve tega vprašanja še pred italijanskimi parlamentarnimi volitvami. Južnotirolski predstavnik dr. Magnago pa je izrazil prepričanje, da položaj še ni zrel za dokončno rešitev. Baje je tudi dejal, da so italijanski predlogi popolnoma nezadostni. Tako za zdaj ni možen nikak sporazum.

ZAMENJAVA DINARJEV

Opozarjamo naše bravce, da bodo s 1. januarjem začeli jemati iz prometa jugoslovanske bankovce po 100 dinarjev, to so tisti, ki so prišli v obtok 1. maja 1955 in 1. maja 1963. Zamenjali jih bodo s kovanci, ki bodo imeli isto vrednost.

Vrednost omenjenih bankovcev bo prenehala s 1. februarjem. Po tem roku jih bo mogoče zamenjati pri jugoslovanski Narodni banki le do 30. aprila.

Davki ostanejo zvišani

Med razpravo o državnem proračunu je sredi prejšnjega tedna prišlo v senatu do precejšnjega iznenadenja, ker je združena opozicija s pomočjo tako imenovanih »prostih strelcev« iz vrst vladne večine preglasovala vladin predlog in odobrila predlog manjšine, naj se zvišajo pokojnine bivših bojevnikov iz prve svetovne vojne in iz vojne v Libiji leta 1911. Poviški bodo obremenili državni proračun za nadaljnjih 60 milijard lir.

Vlada se je iz zagate rešila tako, da je pred dnevi izdala zakonski odlok, s katerim se za nedoločen čas podaljša 10-odstotni dodatek na vse neposredne dohodke, ki je bil lani določen za pomoč poplavljenem in od hudih poplav prizadetim področjem. S tem bo v državno blagajno izteklo skupno 165 milijard, od katerih pojde, po vladinem predlogu, 60 milijard za bivše bojevnike, 81 milijard za zvišanje minimalnih pokojnin socialnega skrbstva (INPS) in 10 milijard v sklad za poplavljenice.

Predlog vlade je senat odobril z večino glasov. Zanimivo je, da je pri tem vlada vprašala za zaupnico, kar pomeni, da je bilo glasovanje javno in ji »prosti strelci« niso mogli povzročiti novega presenečenja.

Komunistična opozicija je predlagala, naj se sklad za zvišanje pokojnin socialnega skrbstva zviša na 200 milijard, a je bil njen predlog odklonjen z večino glasov.

—0—

SPOMENIK MUSSOLINIJU SREDI SLOVENSKEGA KRASA?

(Nadaljevanje s 1. strani)

onstran krivične meje, bi se bili borili v vsakem primeru. Fašizem jih je primoral, da so morali zagrabit celo za orožje. Toda če bi ne bilo fašizma, bi se bili borili za to svojo pravico — kot so se že — na demokratičen način.

Ferrari očitno misli, da smo bili Slovenci do fašizma neka brezoblična etnična masa, pripravljena na asimilacijo, brez narodne in politične zavesti, katero da je v nas prebudil šele odpor proti fašističnemu nasilju. V tem se moti tudi zato, ker ima o Slovencih še tisto predstavo, katero mu je vbil v glavo verjetno prav — fašizem, seveda ne da bi se tega zavedal.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Franciška 20 — telefon 29-477

Ameriški in slovenski znanstvenik na tržaški univerzi

Urbanistični odsek tržaške univerze je priredil v ponedeljek, 11. t. m., zanimivo predavanje, na katerem sta Jack C. Fisher, profesor na Cornellovi univerzi v Ithacu v državi New York, in inž. Braco Mušič z urbanističnega inštituta SR Slovenije govorila o »Jugoslovansko-ameriškem projektu študij regionalnega in urbanističnega načrtovanja«.

Profesor Fisher, ki je pobudnik in trenutno organizacijski vodja projekta z ameriške strani, je tudi avtor knjige »Yugoslavia — a Multinational State, Regional Difference and Administrative Response« (Jugoslavija — večnarodna država — regionalna razlika in upravno razumevanje). Knjiga je izšla leta 1966 v San Franciscu.

Predavateljica sta obrazložila cilje in namene projekta ter dosedanje dosežke. Kot je napisal Braco Mušič v zadnji številki »Naših razgledov« (9. t. m.), ima projekt »raziskovalni in vzgojni značaj« in se je »osredotočil predvsem na metodološka vprašanja in na razvijanje modernih raziskovalnih tehnik, ki so doma v ZDA«. V svojem sestavku tudi poudarja, da se je »regionalno prostorsko in urbanistično načrtovanje začelo letos v Sloveniji močno uveljavljati in da je dobilo letos tudi zakonske osnove,« tako da ni več »osamljena disciplina, odvisna od prizadevanj raznih šol, društev in posameznikov.«

Ameriški in slovenski strokovnjaki prirejajo v Ljubljani seminarje, ki se jih redno udeležujejo strokovnjaki iz vse Jugoslavije, pa tudi s tržaške univerze, iz Milana, z Dunaja in iz Prage.

S TRŽAŠKEGA

POČASTILI SO SPOMIN IVANA GRBCA

Škedenjsko prosvetno društvo in glasbena Matica v Trstu sta v torek počastila spomin skladatelja, škedenjskega rojaka Ivana Grbca. Prireditev je bila v kino dvorani, ki je za to priložnost bila nabito polna.

O pokojnem skladatelju je z izbranimi besedami spregovoril prof. Pavle Merku. Nastopili so še mladinski pevski zbor »Kraški slavček« iz Nabrežine, mešani zbor »J. Gallus«, sopranistka Ljubica Bercetova-Košuta in pianist Erminij Ambrozet. Vsi so izvajali skladbe pokojnega skladatelja.

SKUPNO ROMANJE

Letos 1968 bodo tržaški in goriški Slovenci skupno romali v Nemčijo. Obiskali bodo med drugim naslednje kraje: München, Altötting, Dachau in Chiemsee. Odhod bo v ponedeljek, 8. julija. V Trst se bodo vrnili v petek, 12. julija.

V drugi polovici avgusta pa bo priložnost za romanje v Palestino.

Vpisovanje je pri slovenskih duhovnikih. Podrobnosti romanja bodo pravočasno objavljene.

IZSEL JE KOLEDAR »SVETOGORSKA KRALJICA« ZA PRESTOPNO LETO 1968

Ta koledar, ki je posvečen naši slavni svetogorski Čudodelnici, že štirinajsto leto prihaja v slovenske družine. Njegova vsebina je važna zaradi pisma, v katerem je obrazložen položaj revije »Svetogorska kraljica«. V njem je tudi priporočilo za vse Slovence, naj bi z gorečo molitvijo in s prispevki v tiskovni sklad svetogorskega tiska pomagali, da bi grgarska pastirica Urška Ferligoj bila proglašena za svetnico.

Koledar lahko kupite v Katoliški knjigarni v Gorici, v Knjigarni »Fortunat« v Trstu in v Tržaški knjigarni. Tam tudi lahko dobite 7. in 8. številki revije »Svetogorska kraljica«, ki je izšla za 250-letnico kronanja svetogorske Matere-Kraljice.

Prav gotovo se je to znanstveno delo zdelo tržaškim strokovnjakom tako pomembno in važno, da so povabili vodji projekta, naj o njem spregovorita tudi v Trstu. Vprašanje je tu predvsem zato aktualno, ker bo dežela v kratkem izdala urbanistični zakon, ki bo nadomestil in delno tudi bistveno spremenil dosedanje urbanistično zakonodajo. Tedaj bo tudi postalo aktualno vprašanje novih urbanističnih (regulacijskih) načrtov, o katerih že sedaj vemo, da ne bodo zajemali področja ene same občine, temveč področja več občin. Zato že danes tudi pri nas lahko govorimo o regionalnem prostorskem in urbanističnem načrtovanju in tu najdemo tudi vzroke tolikšnega zanimanja tukajšnjih urbanistov in drugih strokovnjakov za jugoslovansko-ameriško znanstveno delo s tega področja.

ZBOROVANJE O ZAŠČITI MANJSIN

V kraju Kaltern am See na Južnem Tirolskem je bilo 8. in 9. decembra jesensko zasedanje »Federalnega odbora za etnično-jezikovne skupnosti in za deželno kulturo v Italiji«, ki deluje v sklopu Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM). Zasedanju je predsedoval Nobelov nagrajenec za književnost, Islandec Halldor Kiljan Laxness.

Zasedanja so se udeležili delegati iz Južnega Tirola in Doline Aoste, iz Piemonta, iz pokrajine Verona in s Tridentinskega ter delegati slovenske, albanske in provenzalsko-okcitanke skupnosti. Na zasedanju so proučili vprašanja, ki so v zvezi z zaščito jezikovnih manjšin, kot jo predvideva 6. člen ustave. Izvajanje tega člena zadeva tudi številne druge skupnosti neitalijanskega jezika, katerih pravica do kulturno-jezikovnega razvoja se dozda še ni izvajala, kot jo predvideva ustavno načelo.

Glede na bližnje politične volitve so zborovavci sklenili, da bodo zahtevali od raznih strank in kandidatov, naj pojasnijo svoje stališče o izvršilnem zakonu 6. člena ustave.

ZA VEČJO SAMOUPRAVO REPUBLIK

Slovenska vlada in parlament odločno zahtevata od zvezne vlade, da dopusti Sloveniji, da uporabi še približno en odstotek slovenskega narodnega dohodka za zvišanje pokojnin, za sanacijo zdravstvenega zavarovanja in za šolstvo. Upiranje beograjske vlade označujejo govorniki v slovenskem parlamentu za nezaupanje zvezne vlade do republik. »Nezaupanje do republik« se je glasilo tudi naslov včerajšnjega poročila »Dela« o tej diskusiji.

Govorniki v slovenskem parlamentu naglašajo, da morajo imeti republike več samostojnosti pri reševanju gospodarskih problemov na svojih področjih in da se ne sme samo zvezna vlada smatrati za varuhinjo gospodarske reforme. Republike same najbolje vedo, kaj je zanje dobro in kaj ne. Opozarjajo tudi na dejstvo, da vlada med jugoslovanskimi republikami (in narodi) zgodovinske razlike, ki povzročajo različno raven gospodarstva in kulture in da zato problemov ni mogoče reševati povsod po isti shemi in avtomatično. Zadeva je važna, ker se Sloveniji skrajno mudi, da reši omenjene probleme z novim letom.

SE EN SLOVENSKI ŠKOF

Ljubljanski nadškof dr. Pogačnik je dobil v pomoč pomožnega škofa. Na to odlično mesto, s pravico nasledstva, je imenovan dr. St. Lenič, dosedanji nadškofijski generalni vikar.

Dramatični dogodki v Grčiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

ko da so ga protiukrepi vojaške vlade prehiteli.

V zadregi so grška predstavništva v tujini. Tako zunanji minister Pipinellis, ki je zdaj na zasedanju ministrskega sveta Atlantske zveze v Bruslju, ne ve, ali naj se vrne v Atene ali ne. V Rimu pa se je kralj z družino nastanil v grškem veleposlanstvu, kar morda pomeni, da je to potegnulo z njim. Tudi v Grčiji sami se lahko položaj še vsak hip spremeni.

Vse to pa potrjuje, da začne država, ki se odpove demokraciji in ustavni zakonitosti, nujno drseti v zmedo in propad.

Nürnbergška „železna devica“

Bram Stoker — Prevedel F. J.

7

Spodnja kamra, v katero smo najprej stopili, je bila dozdevno še v svojem prvotnem stanju; v njej je vladal mrak. Celotna topla sončna luč, ki je padala skozi odprta vrata, se je kar izgubljala v mogočni debelini sten in je le razodevala mojstrstvo nekdanjih zidarjev in zaprašnost ter tu pa tam črne madeže na stenah. Če bi bile mogle te govoriti, bi pripovedovale grozne spomine na strah in muke.

Bili smo kar veseli, ko smo lahko zapustili ta temni prostor ter odšli po prašnih lesenih stopnicah navzgor. Paznik je pustil zunanja vrata odprta, da bi bolje videli, ker je dajala sveča, ki jo je prižgal v svečniku, zabitem v zid, le malo svetlobe; ko smo prišli v prostor zgoraj, se je Amelia tako tesno stisnila k meni, da sem mogel v resnici slišati, kako ji bije srce. Priznati moram, da se nisem čudil njenemu strahu, kajti ta prostor je bil še strašnejši kot oni spodaj. Vanj je sicer prodiralo več svetlo-

be, a samo toliko, da je bilo mogoče razločiti grozno opremo v njem.

Tisti, ki so zgradili ta stolp, so imeli gotovo namen, omogočiti samo onim, ki naj bi bili prebivali vrh stolpa, uživanje svetlobe in razgleda, kajti od spodaj smo videli, da ima stolp na vrhu nekaj vrst oken, čeprav srednjeveško ozkih, povsod drugod pa so gledale iz zidovja samo redke ozke line, kakor so bile običajne v takih srednjeveških trdnjavah. Le nekaj lin je puščalo svetlobo v ta prostor v stolpu, toda zaradi širine zidov se ni dalo pogledati ven in tudi neba ni bilo mogoče videti. Ob stene je bilo kar tjavendan prislonjenih nekaj rabeljskih mečev s širokim rezilom, tako velikih, da jih je bilo treba držati z obema rokama. Čisto zraven je stalo več tnal, na katera so morale žrtve položiti vrat. V njih so se še poznale globoke zareze, kjer se je meč zaril v les, ko je presekal meso in kost.

(Dalje)

Tržaškega

„Veliki motorji“ spet na dnevnem redu

Na županstvu v Dolini je bila v torek, 12. t. m., seja občinskega sveta, na kateri so svetovavci razpravljali o prošnji Ustanove industrijskega pristanišča za nakup kakih 9 in pol hektara srenjskega zemljišča za potrebe bodoče tovarne »Veliki Motorji«. Občinski odbor, ki ga sestavljajo komunisti in socialisti, se je v bistvu izrekel za prodajo, čeprav pod določenimi pogoji. V ta namen je zahteval od občinskega sveta pooblastilo, da se začne s prosilcem pogajati o prodajni ceni in vseh drugih pogojih prodaje. Predstavniki komunistične, socialistične in demokristjanske skupine so podprli odborov predlog, ki je bil zato sprejet z večino glasov.

Odklonilno stališče do prodaje in do odobrovega predloga pa je zavzel predstavnik Slovenske skupnosti dr. Tul, ki je v svojem govoru obravnaval širšo gospodarsko problematiko Trsta in obrazložil razloge, zaradi katerih je njegova skupina proti razširitvi področja Industrijskega pristanišča in proti gradnji tovarne »Veliki Motorji« pri Boljuncu.

V svojem govoru je med drugim dejal: »Moderna gospodarska politika, s katero oblast posega v gospodarsko življenje, je in mora biti predvsem ustvarjanje novih delovnih mest. V tem smislu že v 1. poglavju govori tudi vsedrjavna petletka 1966-70: „Cilji programiranja so premaganje sektorskih, teritorialnih in socialnih neravnovesij, ki so še vedno značilna za italijanski gospodarski razvoj, s pomočjo politike, ki stalno teži k polni zaposlitvi ter k višji in človeški valorizaciji dehovnih sil, kar tvori trajno obveznost programiranja.“

»Dejanske razmere v Trstu so — je nadaljeval govornik — kaj različne od teh obljub. Konec leta 1963 je bilo v Trstu zaposlenih 97.767 ljudi in junija letos samo

štvu naj bi Trst dobil tovarno za izdelavo Dieslovih motorjev »Veliki motorji«. Stala bo okrog 40 milijard lir, kar nekateri predstavniki vladnih strank označujejo za »astronomsko vsoto«. S kakšno lepo krilatiko naj potem označimo vsoto 420 milijard, katero bo dobila Genova, ne da bi izgubila ladjedelnico. Neapelj prav tako ne bo izgubil ladjedelnice, a bo dobil avtomobilsko tovarno ALFA-SUD, ki bo stala 300 milijard lir.

»Poleg ladjedelništva uničujejo na Tržaškem kmetijstvo. Ustanova za industrijsko pristanišče hoče gradnjo tovarne »Veliki motorji« pri Boljuncu, kjer je ugodna možnost za razvoj žlahtnih kmetijskih kultur, ter zavrača gradnjo ob morju pri Orehu, kjer je prvotno določena lokacija na razpolago že več let. EPIT hoče razlastiti nadaljnje 3 milijone kvadratnih metrov zemlje, čeprav potrebuje za tovarno »Veliki motorji« samo 700.000 kvadratnih metrov.«

»Za lase je privlečen izgovor — je podaril svetovavec — da tovarne ni mogoče zgraditi pri Orehu iz tehničnih razlogov.

»Iz vseh gornjih izvajanj sledi, — je zaključil govornik — da je splošna sedanja gospodarska politika za Trst zgrešena in nikakor ne vidimo razlogov zakaj bi ta tovarna, katere bodočnost je dvomljive gospodarske vrednosti, morala biti postavljena v dolinski občini: z drugimi besedami, zakaj bi morali prav mi plačati narodnostni in gospodarski davek za napake drugih.«

Občinske seje v Nabrežini

V torek, 12. t. m., se je sestel na redni seji devinsko-nabrežinski občinski svet. Najprej so župan in odborniki odgovarjali na vprašanja svetovavcev. Tako je župan napovedal, da bodo voditelji svetovalskih skupin določili način, kako naj se postavi spomenik padlim, za katerega je v letošnjem proračunu že predviden milijon lir, ostalo vsoto pa bi dobili iz proračuna za leto 1968. Župan je tudi poročal, da je občinska uprava že posredovala pri pristojni italijansko-jugoslovanski mešani komisiji, naj bi se mejni prehod pri Šempolaju spremenil v mednarodni prehod. Ni mu pa še znano, kakšen je bil uspeh tega posredovanja.

Svet je nato odobril obračun za leto 1966, ki izkazuje 11 milijonov prebitka in ki je bil že vključen med dohodke za leto 1967. Imenoval je preglednike računov za leto 1967 in določil milijon lir prispevka avtobusnemu podjetju »Carsica«, ki skrbi za krajevno avtobusno službo, a je visoko pasivna. V tej zvezi je bila imenovana posebna komisija z nalogo, da prouči to vprašanje in predlaga ustrezno rešitev.

Svet je tudi potrdil stališče prejšnje občinske uprave, ki se je zavzemala, da bi poveljstvo tržaškega pristanišča ne dalo v zakup velikega dela obale v Sesljanu kamnolomu Casale, temveč da bi del te obale bil spet na razpolago kopalcem.

Svet je še določil 100 tisoč lir prispevka

† ALOJZ BOLE

Kot smo že v zadnji številki kratko poročali, je v sredo, 6. t. m., na svojem domu pri Piščancih umrl upokojeni šolski nadzornik Alojz Bole. Pokojnik se je rodil pred 69 leti v znani Boletovi družini v Rojanu. Po maturi, ki jo je opravil leta 1921 na učiteljski v Tolminu, je nastopil prvo službeno mesto v Dutovljah in nato deset let učiteljeval v Pliskovici, od koder je bil leta 1932 premeščen, kot mnogi slovenski učitelji, v notranjost države. Dolgo let je bil učitelj v okolici Trevisa, leta 1945 pa se je vrnil v Trst in postal eden glavnih obnoviteljev slovenskega osnovnega šolstva.

Ze leta 1945 je bil imenovan za didaktičnega ravnatelja v Rojanu, kjer je ostal do leta 1959. Nekaj let prej pa je bil še dodeljen Šolskemu skrbništvu kot svetovavec za slovenske osnovne šole. Leta 1959 je bil imenovan za šolskega nadzornika in ostal na tem mestu do upokojitve leta 1963.

V prvih povojnih letih se je živo zanimal tudi za javno življenje in bil med pobudniki za ustanovitev Slov. dem. zveze. Do svoje smrti pa je bil odbornik Slov. dobrodelnega društva.

Pokojnik je bil mirnega, prijaznega značaja in je vsakomur pomagal, kolikor je mogel. Poleg svojega poklicnega dela se je zanimal tudi za svoje kmetijsko posestvo in bil strokovnjak v vinogradništvu.

K večnemu počitku so ga položili v petek, 8. t. m. Po žalnem obredu v rojanski cerkvi se je ob odprtem grobu od pokojnika v imenu šolnikov poslovil rojanski kaplan Zorko, v imenu rojanske slovenske mladine pa Edi Košuta.

Naj pokojni slovenski šolnik mirno počiva v rodni zemlji. Vdovi, otrokom in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

Športnemu društvu »Sokol« v Nabrežini, 100 tisoč lir nogometnemu društvu »Nabrežina« in 100 tisoč lir društvu »Pietas Julia«

—0—

OBCNI ZBOR »ODBORA ZA POMOČ RAZLAŠČENCEM«

Preteklo soboto je bil v prostorih starega županstva v Dolini redni občni zbor »Odbora za pomoč razlaščencem«. Predsednik dr. Alojz Tul je poročal o dejavnosti organizacije v preteklem poslovnem obdobju. Med drugim je omenil številna posredovanja, ki jih je vodstvo odbora opravilo za svoje člane, ki so bili prizadeti z razlastitvami.

Po poročilu je sledila diskusija, v katero so posegli številni navzoči, ki so se odločno izrekli proti nameravani razširitvi EPIT-a.

Nadzorni odbor je poročal o pregledu finančnega položaja organizacije ter predlagal občnemu zboru razrešnico.

Navzoči so soglasno odobrili delovanje odbora ter potrdili prejšnje vodstvo.

CESTITAMO!

Družbi Ondine in Davorina Tavčarja iz Trsta se je v sredo, 13. t. m., rodil krepak sinček, ki so mu dali ime Boris. Srečnim staršem k veselemu dogodku iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Svojima sodelavcema izrekajo priskrbe čestitke tudi uredniki Novega lista.

GLASBENA MATICA — TRST

V soboto, 16. decembra 1967 ob 20.30 v Kulturnem domu

KONCERT SREDNJE GLASBENE SOLE »IVAN MATETIČ-RONJGOV« Z REKE

Sodelujejo orkester, godalni kvartet in solisti
Dirigent: IVAN PENEL

še 90.588. V industriji — o kateri toliko govorijo nekateri predstavniki velikih vsedrjavnih strank — je padec v zadnjih 3 letih dosegel 10%. Po drugi strani se bohoti birokracija ter je bilo konec leta 1966 22.958 javnih uslužbencev, kar je novo prvenstvo v zadnjih 9 letih.«

»Nekateri predstavniki velikih vsedrjavnih strank pravijo, da so za industrializacijo Trsta; potem ne bi smeli ukiniti Sv. Marika, ki je bil največji industrijski obrat v mestu ter je zaposleval ne dosti manj delavcev kot celotno industrijsko področje v Žavljah. Ladjedelništvo je v okviru pomorstva po naravi steber vsega tržaškega gospodarstva, a je zdaj nevarnost, da zaproše zadnjo ladjedelnico, to je Felszegy v Miljah.«

»V zameno za katastrofo v ladjedelni-

POKRAJINSKE NAGRADE

Pokrajinska uprava v Gorici je razpisala že prejšnjo pomlad poseben natečaj za izboljšanje hlevov in kurnikov. Določenih je bilo 120 nagrad v skupnem znesku desetih milijonov lir.

Natečaja so se udeležili tudi slovenski kmetovalci. Izboljšave je bilo treba dokončati do 30. septembra. Za udeležbo naših kmetov pri natečaju se je precej zanimal tudi pokrajinski odbornik Waltritsch.

Posebna komisija pod podstvom pokrajinskega odbornika za kmetijstvo je pregledala opravljene izboljšave in je v četrtek že določila nagrade, ki bodo razdeljene na posebni slovesnosti. Slovenskih nagrajencev za obnove hlevov je 23. Prvi med njimi, Ivan Brajnik iz Standreža, bo prejel 400 tisoč lir. Za obnovo kurnikov je nagrajenih sedem naših kmetov. Med njimi je prvi Fortunat Tomšič, ki bo dobil 80.000 lir.

Slovenski kmetje so v hlevih in kurnikih napravili izboljšave za 12 milijonov lir. Pokrajinski prispevki, nagrade, znašajo dva in pol milijona lir.

Doberdob:

OBCINSKI PRAZNIK

Na praznik Brezmadežne je obhajala doberdobska občina prav pomemben dan. Občinarji so prisostvovali blagoslovitvi in odprtju prenovljene občinske hiše in šolskega poslopja. Slavnosti se je udeležil v vladnem imenu podtajnik za notranje zadeve Ceccherini poleg najvišjih predstavnikov deželnih in pokrajinskih oblasti. Navzočnost vladnega zastopnika v pretežno slovenski občini je dala slavju še globlji pomen.

Goriškega nadškofa je nadomeščal msgr. Klincec, ki je obe stavbi tudi slovesno blagoslovil. Oblastvene predstavnike je sprejel pred občinsko hišo župan Andrej Jarc, obdan z odborniki in svetovavci.

V nagovoru, najprej v italijanščini nato v slovenščini, je pogumno poudaril, da se je v županskem poslopju odigravala dokaj

Kanalška dolina

Trbiž:

ZIMSKI TURIZEM

Letošnja zimska turistična sezona se je nekoliko zakasnila, ker zaradi pomanjkanja snega še ni bilo ugodnih snežišč za smučanje. Zdaj se pa že priglašajo prvi turisti.

Zaradi nove turistične sezone se morajo zanimati za javna dela in tujskoprometne naprave tudi domači oblastniki. Občinski svet in turistična ustanova sta prejšnji teden že razpravljala, katerim javnim delom je treba dati prednost v tem pogledu. Okrepiti bo treba javno razsvetlavo, urediti občinsko vodovodno mrežo in odtočne kanale. Občinski svet bo izdal dovoljenje tudi za dve novi smučarski sedežnici, ki bosta še to zimo izpeljani. V kratkem bo odprta tudi smučarska žičnica na Nebrijo.

V ospredje je prišlo tudi vprašanje, ali bi ne kazalo pridružiti trbiški turistični ustanovi tudi občinsko okrožje Naborjet-Ovčja vas. Okrepljena turistična ustanova bi razpolagala tudi z večjimi sredstvi za razvoj zimskega in poletnega turizma. Do sti je v tem že storjenega, še veliko več pa manjka.

burna zgodovina, večkrat v škodo slovenskim občinarjem. Prepovedano je bilo občevanje v materinščini z občinskimi uradi; prepovedana so bila celo slovenska rojstna imena. Leta 1943 so fašisti poslopje do tal zažgali, da bi uničili zadnjo sled slovenstva. Vse to je minilo. Z vladno podporo stoji prenovljen občinski dom, ki bo di skupen vsem brez razlike jezika in narodnosti, je župan končal svoj govor.

Podtajnik Ceccherini je v odgovoru dejal, da ga je rimska vlada pooblastila, naj prinese tej kraški občini besede poguma in zaupanja v bodočnost. Občina, je nadaljeval, je že po svoji stoletni tradiciji znak demokratičnih svoboščin; na ozemlju vsake občine se dvigajo trije znaki skupnosti: občinska hiša, šola in cerkev.

Izpred občinske hiše so šli predstavniki in občinarji k šoli, kjer so že čakali v vrstah šolski otroci pod vodstvom svojih učiteljev in učiteljic. Otroci so prisrčno sprejeli vse goste s cvetjem, pevskimi točkami in z deklamacijami v obeh jezikih. Tudi tu je župan Jarc imel pozdravni govor z vodilno mislijo, da naš narod, kljub zatiranju, ne pozna analfabetov. Danes smo veseli, da smejo naši otroci govoriti in se učiti materinega jezika brez strahu.

Pri slovesnostih je sodelovala tudi domača godba, ki je povzdignila ta edinstveni občinski praznik.

Števerjan:

PROSVETNO DELO

Števerjansko katoliško prosvetno društvo je imelo ob koncu prejšnjega meseca redni letni občni zbor. Predsednik Marijan Terpin, ki odlaga po šestih letih požrtvovalnega dela svojo funkcijo, je podal poročilo, ki kaže, kako važno je delo tega prosvetnega društva za splošen dvig življenjske ravni v občini, ne samo kulturne, marveč tudi gospodarske in narodno etične. Ta pomen je poudarila tudi navzočnost prejšnjega in sedanjega župana na občnem zboru, H. Podveršiča in St. Klanjščeka.

Tajnica je poročala, koliko prireditev in nastopov je društvo pripravilo: vseh je bilo šestnajst. Pri slučajnostih so člani sprejeli soglasno pomenljiv sklep, naj se bo društvo odslej imenovalo po nadškofu Sedeju »S.K.P.D. — Fr. Borgia Sedej«.

Člani so izvolili tudi nov odbor s predsednikom Dominikom Humarjem in tajnikom Marijanom Terpinom. Ostali so tudi še nekateri drugi odborniki, ki bodo vodili društvo po dosedanjem vzgledu.

ZADNI KONCERT

V soboto zvečer bo zadnji komorni koncert v nizu tovrstnih zimskih prireditev glasbene ustanove »Città di Gorizia«. Dolej smo jih slišali že sedem. V soboto ob šestih zvečer bo nastopila francoska violinistka Marysa Regard; na klavirju jo bo spremljala Janthina de Smith. Odigrali bosta vrsto Paganinijevih, Tartinijevih in Brahmovih skladb.

Obeta se res umetniški vžitek.

GLEDALISKA PREDSTAVA

V nedeljo popoldne in zvečer je Slovensko gledališče iz Trsta zopet gostovalo v Gorici v prosvetni dvorani na Verdijevem

Iz Goriške

korzu. Nastopilo je z Brnčičevo dramo v treh dejanjih »Med štirimi stenami«. Igralci so zlasti zvečer odlično podali svoje vloge. Občinstvo pa že itak majčkene dvorane ni, kot po navadi, popolnoma zasedlo. To je čuden pojav, ker ima ista gledališka družina po navadi polno dvorano, če nastopa na primer v Katoliškem domu.

VEČERI OB SREDAH

Klub »Simon Gregorčič« nadaljuje s svojimi večeri ob sredah.

Včeraj je bilo v mali dvorani na Verdijevem korzu na sporedu predavanje o »Slovenskih madrigalistih«. Govorila je prof. Alenka Saksida iz Nove Gorice. Njene besede je še podkrepilo izvajanje božičnih skladb na novi plošči madrigalistov, ki je dosegla v Sloveniji že velikanski uspeh.

Slovenski madrigalisti so skupina 24 pevcev, delno iz zhora Slovenske filharmonije delno iz srednje glasbene šole v Ljubljani. Zbor, čigar tajnica je bila predavateljica, snema svoje nastope tudi na plošče. Umetniški vodja ansambla pa je profesor Bole, nekdanji dirigent pevskega zhora »Tone Tomšič«.

KREFTOVO PREDAVANJE O CANKARJU

V petek zvečer smo se udeležili tudi nekateri prijatelji iz stare Gorice predavanja »Cankar in socializem«, ki ga je imel v Novi Gorici prof. dr. Bratko Kreft. Povabila ga je novogoriška Zveza kulturnih in prosvetnih organizacij ter novogoriška Sekcija slavističnega društva. Predavanje je bilo v okviru počastitve 60-letnice izida Cankarjevega »Hlapec Jerneja«, ki je izšel prav v oktobru 1907. leta.

Predavatelj je najprej orisal Cankarjevo udejstvo vanje v politiki, njegovo kandidaturo na socialno-demokratski listi in je to povezal s spisi političnega značaja.

Le v drugi polovici predavanja se je dotaknil umetniške plati povesti »Hlapec Jernej«, opozoril je na nje simboliko in se je že posebej ustavil ob različnih dosedanjih tolmačenjih tega dela. Omenil je tudi prispevek Venceslava Beleta (ne: Boleta), in je rekel, da je tudi z Bele, kakor prija telj videl v tem delu simbolni prikaz revolucije.

Pri pojasnjevanju Cankarjevega dela so pa motili gotovi predavateljevi izrazi, rabljeni »ad usum delphini«. Kot na primer, da je »biblija zbirka legend, nastalih med ljudstvom«, da je tudi »Kristus bil po kraščanski legendi tesar«, podobno gre dico cvetk spada tudi omenjanje, da je bil Izidor Cankar »Katoliški duhovnik, ki se je poročil in ostal kljub temu še v klerikalni stranki«.

Predavanje je bilo po svoje zanimivo in bi bilo lahko še bolj, ko bi bil predavatelj ostal pri svoji temi in bi sam ne kvaril kvalitete z nepotrebnimi ekskurzijami. To in ono Kreftovo literarno - kritično trditev ali hipotezo smemo vzeti z velikim pridržkom; nekateri moramo celo zavreči kot netočne in raje verjeti manj pristranskim literarnim ocenam Cankarjevega dela.

Spectator

RAZSTAVA V NOVI GORICI

Jutri zvečer ob 19.30 bo odprta v razstavnem prostoru občinske avle v Novi Gorici umetniška razstava skulptur in grafik. Razstavlja umetnica Carlotta de Furlani iz Gorice. Razstava bo odprta od 15. do 26. decembra od 9. do 12. in od 17. do 20. ure, ob nedeljah od 15. do 20. ure.

6. MEMORIAL M. FILEJ - 1967 ODBOJKARSKI TURNIR

Zaradi tehničnih ovir pri dvoranah se bo turnir začel šele od 12. t. m. dalje. Sistem tekmovanja bo odvisen od števila prijavljenih moštev, če jih bo veliko število se bodo odigrale najprej kvalifikacijske tekme.

Vsaka igra se bo vršila na dva osvojena seta od treh igranih, le v finalni tekmi za prvo in drugo mesto bo moral zmagovalec osvojiti tri sete od petih igranih.

Zmagovalno moštvo bo prejelo prehodni pokal in medalje.

Obvestilo smo prejeli z zamudo. Op. ur.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Srečanja in problemi

MARKSIZEM — EDINO JAMSTVO MORALNOSTI?

Marjan Tavačr gotovo niti sam ne verjame, da je ravno marksizem komunistične smeri v taki meri združil v sebi vse moralne čednosti, da bi se mogla Cerkev odločiti samo zanj kot za edini sistem, ki lahko zajamči človeško moralnost, treba bi bilo šele dokazati, da je v socialistični družbi res manj umorov, ubojev, tatvin, goljufij, prostitucije, pijančevanja in vsega drugega, kar je izraz nemorale.

A tudi če bi sodili po zgolj ekonomskih učinkih, še vedno ni dokazano, da so najučinkovitejši ravno današnji sistemi držav pod vodstvom komunističnih partij. Dokazov za to gotovo ni treba šele navajati. Cerkev bi torej ravnala prehlavno, če bi povzdignila edino socialistični sistem kot gospodarsko in moralno najboljši. Zato prepušča ljudem, vernikom, da se sami odločajo, in odklanja odgovornost, ki ji kot duhovni združbi ne pritiče. Omejuje se na to, da zahteva od vseh sistemov pravičnost in skrb za najrevnejše.

NE MORE DOUMETI NARAVE CERKVE

Če pa danes morda ne kaže prevelikih simpatij (a tudi o kaki sovražnosti ni mogoče govoriti) do političnih sistemov v Afriki, je krivo temu morda tudi to, da temeljijo mnogi te sistemov na nasilju, demagogiji in koketiranju z Moskvo kot centrom protikršćanske propagande in totalitarne sistema ter obstoja nevarnosti, da zapravijo pridobljeno svobodo svojih narodov, ter jo žrtvujejo totalitarizmu, ki ima s svojim češčenjem voditeljev in s svojimi neomenjenimi oblikami oblasti mnogo večji mik na primitivne afriške voditelje ka-

PREJELI SMO

ODPRTO PISMO SLOVENSKEMU AKADEMIKU

Dragi kolega! Zdaj, ko so volitve za nama in ko poznavamo rezultate, ko veva predvsem, da je Adria ohranila svoj sedež v predstavniškem svetu, bi ti rad omenil nekaj ugotovitev, mimo katerih ne morem ne kot tajnik Adrie ne kot njen kandidat ne kot zamejski Slovenec.

Kljub temu, da je naša lista ohranila svoj sedež, medtem ko so vse večje italijanske liste precej izgubile, je vendar izšla Adria s teh volitev porazno strta, zakaj Adria ima, mimo ostalih univerzitetnih list, povsem svojo vlogo. Ko se človek ustavi pri ostalih listah, pomisli najprej na njihove programe, ko pride do Adrie, pomisli najprej na Slovence. Na tem polju in predvsem iz tega zornega kota gre vrednotiti pomen Adrie, saj nam gre prvenstveno za to, kot smo že zapisali, da smo tudi v najvišjem kulturnem forumu Slovenci primerno zastopani. Te volitve pa so nam pokazale žalostno dejstvo, kako si ti, slovenski akademik, izobraženec, del sedanje in bodoče vodilne plasti naše manjšine, znal razumeti poslanstvo Adrie. Od 250 vpisanih Slovencev na naši univerzi je skozi Adrio izpričalo svojo narodno pripadnost komaj 43 akademikov. Tako smo komaj za zadnje ostanke le za las ujeli naš sedež. Kakšna sramota, če bi ga izgubili in to prav pri teh volitvah, ko se nam je nudila edinstvena priložnost za dosego dveh mest v Predstavniškem svetu. In kakšna hvaležnost za vse naše delo okrog Adrie. Pa še nekaj bom dodal. Adria je bila tako na tesnem z glasovi, da bi za en glas lahko izgubila svoj sedež, in ker se je po nerodnosti izgubila ena izmed naših glasovnic, so neofašisti, pravici na ljubo, garantirali za nas. Kakšna klofuta zate, kolega, ki misliš, da se mi le igramo s politiko, ki misliš, da bodo že drugi dovolj volili, ki meni, da ste nas goriški akademiki spet razočarali. Prosili smo vas, da bi v čim večjem številu volili za Adrio, da ne bi z gledalo, da sta v Gorici le dva slovenska akademika. Prejeli smo tri glasove.

Na podlagi teh ugotovitev, kaj si lahko naša skupnost pričakuje od tebe, akademik, ki nisi prišel volit, se ti ni hotelo, drugega kot neresnost, neodgovornost, malomarnost, mlačnost in praznino. Vidiš, dragi kolega, samo po tej poti nam danes še grozi izničenje slovenske manjšine. Prosim te, pomisli na to, ko te bomo drugič spet povabili, da izpričaš svojo narodno zavest. Do tedaj pa sprejmi prisrčne pozdrave.

Igor Tuta

kor demokracija; ta pomeni omejevanje njihove osebne oblasti po parlamentarnih oblikah vladavine. Poleg tega je znano, da mnogi afriški režimi preganjajo misijonarje in jih izganjajo, npr. Sudan, kjer branijo misijonarji črnce pred Arabci, ali Gvineja.

Očitno je, da Marjan Tavačr kot ateist ne more doumeti Cerkev kot duhovne skupnosti s cilji nadnaravnega značaja, ki ne išče paradiza na zemlji kakor komunizem, zato vidi v njej vedno samo neko organizacijo, podobno mnogim drugim. In zato je tudi malo verjetno, da bi kakšna polemika z njegovimi stališči kaj pomagala, da bi začel gledati na Cerkev in njeno vlogo drugače, bolj realistično. Ostaja pač pri konceptu, ki si ga je o njej ustvaril, po črnobelih klišejih.

fj

—0—

SIRKOVA SPOMINSKA RAZSTAVA V CELJU

V Celju, kjer je slikar Albert Sirk (rojen 1. 1887 pri sv. Križu na Tržaškem) dalj časa živel kot begunec in l. 1947 tudi umrl, so priredili njegovo spominsko razstavo. Razstava je bila odprta 22. novembra in je trajala do 10. decembra. Prikazovala je Sirkove akvarele, risbe z ogljem, portrete in ilustracije, ki so jih odstopili za to razstavo umetnikova vdova in mnogi posamezniki ter ustanove.

Razstavljen pa so bile tudi fotokopije vseh petih številik tajnega humorističnega lista »Kapucinski Toti«, ki so ga izdajali zaporniki v nekdanjem kapucinskem samostanu v Celju, kamor so jih zaprli Nemci po zasedbi Slovenije l. 1941. Sirk je risal zanj karikature, seveda le s svinčnikom. Pozneje je bil Sirk useljen v Srbijo.

Po vojni se je vrnil v Celje, a le za malo časa, ker je že čez dve leti umrl. Celjanom pa je ostal v dobrem spominu in sedanja razstava je izraz hvaležnega spomina nanj.

KOSOVELOVI »INTEGRALI«

V izloženih oknih Tržaške knjigarne se je pojavila pesniška zbirka Srečka Kosovele »Integrali«, v lepi in moderni opremi. Izdala jo je Cankarjeva založba v Ljubljani. Zbirko je uredil dr. Anton Ocvirk.

Te Kosoveleve pesmi so bile doslej le delno znane. Gre za poskuse konstruktivistične poezije.

Marjan Rožanc v reviji „Trieste“

Nova, 79. številka revije »Trieste« prinaša v predvidu esej Marjana Rožanca »Nič na Slovenskem«, ki je izšel že v reviji »Most«. Eden od urednikov »Mostu«, Aleš Lokar, pa poroča o procesu, ki so ga napravili nedavno Rožancu v Ljubljani zaradi nekaterih odlomkov iz esejev, ki jih je objavil v »Mostu«. Lokar porabi to priliko, da na kratko prikaže vlogo revij »Perspektive«, »Most« in »Zaliv«, pri čemer nekoliko zviška odpravi Pahorjeve »Glose« v »Zalivu«, ki so sprožile, kot znano, živahne polemike. Označi jih za »preživele«, po preprosti mladih, zaradi njihovega preočitnega nacionalističnega ozadja, posebno glede na realnost današnjega človeka, ki je bolj vdan kopičenju materialnih dobrin kakor pa zaskrbljen zaradi svoje narodne situacije. Najbrž gre za lapsus, saj drugače izzveni ta stvar tako, kot da je po mnenju mladih (Lokarja?) bolj sodobno oziroma manj »preživele« gnati se za materialnimi dobrinami kakor pa si delati skrbi za usodo svojega naroda in svobode. To pa je v nasprotju z Rožancovim pisanjem v »Nič na Slovenskem«. Nedvomno bo imel Pahor in še marsikdo k temu kaj pripomniti.

Uvodni članek za to številko revije »Trieste« je napisal minister za zunanjo trgovino Giusto Tolloy je o razvijajočih se gospodarskih odnosih med Zahodom in Vzhodom. Aldo Moretti je prispeval zanimivo razpravo o pojmovanju domovine v smislu vatičanskega cerkvenega zbora. V tej številki sodelujejo še Carlo Schiffrer, Dino Dardi, Elio Apih, Aulo Rubino, Giorgio Cesare in Giulio Viozzi.

fj

NAJDBE V LEPENSKEM VIRU OB DONAVI

Med kopanjem zemlje za novo hidrocentralo pri Železnih vratih na Donavi je prišlo pred meseci na dan eno najbolj senzacionalnih arheoloških najdišč zadnjih let. Našli so vas iz kamene dobe, po cenitvah arheologov iz 6. tisočletja pred Kristusom. Najbolj zanimivo pa je to, da so našli v temeljih hiš, 18 m x 22 m (v obliki trapeca) jame, okrog katerih so stali kameniti kipi, katere uvrščajo med najstarejše, če ne sploh najstarejše kipe v Evropi. Lepenski vir — tako se imenuje tisti kraj, kar pa je ledinsko ime, kar je najbližja vas oddaljena dva kilometra — je moral biti neko pomembno kulturno središče. Skulpture prikazujejo človeške in živalske glave ter kačo.

V zadnjem času so naleteli tam še na nove najdbe in menijo, da skriva zemlja še več takega. Na žalost pa bo v kratkem umetno jezero električne centrale pogoltnilo najdišče, katero zato hite odkopavati. Arheologom je nekoliko prevarnilo dosedanje teorije, da je prišla prva kultura v Evropo iz prednje Azije. Morda je bilo ravno obratno, kot bi se dalo sklepati po skulpturah iz Lepenskega vira. Vendar neki znaki tudi kažejo, da so tisti ljudje žrtvovali ljudi bogovom.

Spomladi bodo priredili v Beogradu mednarodno zborovanje o teh najdbah.

NOVO BEVKOVO DELO

Te dni je Časopisno založniško podjetje »Soča« v Novi Gorici, ki je bolj poznano kot Goriška tiskarna, in ima svoj sedež v Sempetru pri Gorici, izdalo novo Bevkovo povest »Mlini življenja«. Knjigi je napisal Marijan Brečelj spremno besedo, opremil pa jo je Pavel Medvešek.

Pisatelj Bevk bo knjigo podpisoval na kulturnem večeru, ki bo v prostorih Goriške knjižnice v četrtek, 14. decembra ob 18. uri.

BOŽIČNI KONCERT

V Nemškem kulturnem inštitutu v Trstu, ulica Coroneo 15, bo v petek, 15. t. m. koncert komorne božične glasbe. Spored bo obsegal starodavne ljudske in umetne božične pesmi in skladbe Buxtehudeja, Bacha, Haendla, De Boismortiera in Telmanna. Izvajavci bodo sopranistka Ingrid Haensel, čelist Lonhar Stolte, flavtistka Rosiwtha Kobabe in čembalist Heinrich Stolte.

Začetek ob 21. uri.

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA

Izšla je pesniška zbirka Vinka Beličiča »Gmajna«. Zbirko je založila »Mladika«, natisnila pa jo je tiskarna »Graphis«. Naprodaj je v vseh slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

»ARS SLOVENIAE«

Mladinska knjiga v Ljubljani je začela izdajati mogočno zasnovano zgodovino slovenske umetnosti pod naslovom »Ars Sloveniae« (Umetnost Slovenije). Prva knjiga: »Baročno kiparstvo«, ki jo je napisal dr. Sergej Vrišer, je že na knjižnem trgu.

Sledile bodo knjige »Gotska plastika« (Emilijan Cevc) in Komeljeva knjiga »Gotska arhitektura« ter Sumijeva »Baročna arhitektura«, nato pa seveda še nadaljnji zvezki. Vse knjige bodo bogato ilustrirane.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

Marija Holkova

»PEPELKA«

(Pravljica igra v štirih dejanjih)

Prevedel: Jožko Lukeš

Scenograf: Demetrij Cej

Koreograf: Adrijan Viles

Glasba: Karel Boštjančič

Režiser: Jožko Lukeš

PONOVITVE:

V četrtek, 14. decembra ob 16. uri;

v nedeljo, 17. decembra ob 16. uri

V nedeljo, 17. decembra ob 20.30 uri v kino dvorani v Bazovici

Jaka Štoka

»ANARHIST«

(burka v dveh dejanjih)

GOSPODARSTVO V Italiji se bolje finanirajo

V zadnjih 15 letih, to je od 1951 do 1966 se je v Italiji dnevna poraba proteinov - beljakovin zvišala na vsakega posameznika od 66.3 na 83.9 grama, število zaužitih kalorij pa se je dvignilo od 2.349 na 2.875. Tako povišanje porabljenih proteinov je odvisno od zvišanja zavžite količine mesa. Do tega zaključka prideš na osnovi podatkov, ki jih je zbral osrednji statistični urad.

Zanimiva je primerjava stroškov za prehrano: leta 1951 so ti stroški znašali 73.600 lir, od katerih 63.700 za živila in 9.900 za pijače. V tem letu je bil najvišji strošek za kruh in hrano iz moke (17.000 lir) in le 11.900 za meso. Lani, to je v letu 1966 je znašal celotni strošek 202.000 in od teh 171.000 za živila ter 31.000 za pijače. Največji izdatek je bil za meso, in sicer 44.800

Marijino Celje:

SREBRNA MASA

Na praznik Brezmadežne 8. decembra je daroval na Marijinem Celju nad Kanalom župnik Jožko Kragelj srebrno mašo. Že 25 let je minilo od slavljenčeve prve maše, ki jo je obhajal na isti praznik pri Sv. Luciji na Mostu.

Potem se je vila vesela in trnjeva pot mladega duhovnika preko Livka, čez Goče in še marsikod do zatišnega Marijinega Celja. Gospod Joško je poleg poglavitnih dušnopastirskih opravil segel tudi na prosvetno in pisateljsko polje. Svoje prispevke je že pred leti objavljaval v Mohorskih koledarjih. V »Novih potih« je priobčil študije o Ivanu Trinku. Njegova delavnost pa še nikakor ni usahnila, načrtov ima še dosti.

Na tej poti je srebrnomašno slavje le mejnik. Slavljenču so prinesli čestitke vsi okoliški sobratje, šolska mladina in domačini. Pridružujemo se jim tudi mi z željo: še do zlate maše in dalje!

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 78 ■■■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■■■ Inž. J. R. ■■■

Rad bi spoznal kako lepo pesem. Takrat se oglasi Nina in pravi, naj pridem jutri k njim, da mi bosta s Sonjo zapeli ob spremljavi kitare. »Pa Dunječka bo tudi pomagala.« Takoj se oglasi: »Tebi ne bom pela, pa tudi slabo pojem. Oni dve pa sta pridni. Zato pa kar pridi!« »Ker me tudi ti Dunječka vabiš, pa bom mogoče res prišel.«

Tedaj sem vstal rekoč, da je pozno; stisnil sem roko štirim odhajajočim, pozdravil in odšel.

Na dan odhoda Fomičevih je dobila Sonja sporočilo od doma iz Benderi, naj pride domov najpozneje do konca tedna, ker se bodo začele šole. Torej lahko ostane tu kvečjemu še tri večere. Domov bo šla v nedeljo, Nina pa jo bo spremljala in ostala par dni v Benderih. Drugi dan sem res šel — kot na pol obljubljen — k Feldšerjevim. Potrebno je bilo, posloviti se od Sonje in deloma držati obljubo Nini. Šel sem po večerji. Gospodar Feldšer me je lepo pozdravil, gospodinje pa nisem videl. V so-

lir. Strošek za kruh in živila iz moke se je sicer tudi dvignil, a sorazmerno mnogo manj: od 17.000 na 28.100 lir. Leta 1951 je strošek za živila iz moke predstavljal 23.1% celotnega stroška, meso 16.1%, alkoholne pijače 9.9%, za krompir in zelenjad 7.2, za olja in maščobe 6.7%. Leta 1966 pa so ti odstotki bili naslednji: meso 22.2, kruh in moknata hrana 13.9, krompir in zelenjad 11.8, alkoholne pijače 11.2, sadje 8.4.

Podrobnejše razglabljanje pravi: Poraba pšenice je ostala v glavnem nespremenjena (160-166 kg na posameznika). Zelo se je dvignila potrošnja krompirja, paradižnikov in sadja. Občutno se je dvignila potrošnja sladkorja in vina. Poraba slednjega se je dvignila v 15 letih od 84.4 litra na osebo v letu 1951 na 117 litrov v letu 1966. Potrošnja govejega mesa se je istočasno dvignila od 6.7 kg na 18.1, svinjskega od 4.4 na 7.7 kg, potrošnja perutnine, divjačine in kuncev se je dvignila od 2.5 kg na 7.9 kg na posameznika. Manjši prirastek potrošnje je bil ugotovljen pri mleku in siru ter ribah, zelo pa se je dvignila poraba olja, in sicer semenskega od 2 na 6.1 kg in olivnega od 5.1 na skoraj 10 kg.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Razgovor z Brankom Lakovičem

V tej številki je na vrsti košarka. To je najhujša disciplina pri S. Z. BOR. Pobudo za to lepo športno panogo je dal pri nas Lakovič, ki je leta 1965 opravil v Portorožu trenerski tečaj. Prav do njega sem se obrnil, da mi nekaj pove o Borovi košarkarski ekipi. Začela sva takole.

No, Lakovič, kdaj ste začeli pri BOR-u resno trenirati košarko?

Lakovič: Pred dvema letoma. Takrat smo nastopili v I. diviziji.

Lani smo prvič nastopili v promocijskem prvenstvu. Treniral nas je naš kapetan Savo Spacal.

Zasedli smo dobro drugo mesto skupno z Ekipo Libertas iz Gorice za Goriško Arditu, ki je premočno osvojila prvenstvo.

bici smo bili štirje — saj za več niti prostora ni bilo. Dunječka po svoji navadi, malo razposajena, Sonja resna a prijazna, Nina nervozna.

»Ali nisem prišel pravi čas? Če želite, se umaknem.«

»Bog ne daj, škoda da niste prišli nekoliko prej, pravi Nina.«

Sedli smo in jaz omenim, da sem prišel slišat par njihovih pesmi, lahko tudi vojaških in bojnih. Dunječka pravi: Bom pa jaz začela, da se ostali dve med tem kaj spomnita. Vzela je kitaro, jo uglasila, zavzela je pozo resnega starejšega človeka in zapela:

»Piše piše, Ja Ruseju Jaz Rusijo
car germanski, zavajuju zavojujem
piše, piše i u Maskvu in v Moskvo
ruskome carju. žit pridu... živet pridem.

Nadaljevanje pesmi pravi, da so se ruski vojaki še bolj strnili in prisegli zvestobo ruskemu carju. V celoti je nikdar nisem znal.

(Dalje)

V ZDA VEČJI KMETIJSKI OBRATI

Po uradnih podatkih se je v zadnjih 8 letih število kmetijskih obratov v ZDA skrčilo za 1/4. Od začetka 1965 do konca 1966 se je število obratov skrčilo za 4%, in sicer od 3,380.000 na 3,252.000 in predvidevajo, da bo število padlo do konca tega leta na 3,176.000. Vzrok tiči v težnji po znižanju stroškov: mali obrati se združujejo v večje, ki so bolj mehanizirani in zato bolj donosni. Zaradi združevanja obratov se dviga srednja površina obratov, ki znaša danes 140 ha. Istočasno pa pada število v kmetijstvu zaposlenih, ki se je skrčilo na 5,5 milijona ali na 7% vsega delovnega ljudstva.

SKODA ZARADI EROZIJE

Na 46. zborovanju italijanske družbe za napredek znanosti je poročal profesor Mario Pavan o velikanski škodi, ki jo povzročajo reke z odnašanjem rodovitne zemlje. Vodna erozija odplavlja vsako leto skoraj 50 tisoč kvadratnih kilometrov zemlje. Izračunali so, da odnese samo reka Arno vsako leto 26 milijonov stotov rodovitne zemlje v morje. Vsakoletna škoda zaradi vodne erozije ali odplakovanja zemlje znaša v Italiji 300 milijard lir.

Slišal sem, da imate letos novega trenerja.

Lak.: Res je. Prišel je k nam znani trener Mario Mari, ki je dvakrat osvojil državno žensko mladinsko košarkarsko prvenstvo z ekipo MIVAR iz Trsta.

Kako Vam gre letos?

Lak.: Začeli smo precej slabo. Najprej smo v Gorici izgubili s tamkajšnjo Libertas s 54:64. Tudi v Skednju smo klonili Servolani s 49:69. Sledil je nato še poraz proti Arte Gorica na domačem terenu s 52:68.

Potem je prišlo končno do prebuditve, kajne?

Lak.: Da, najprej smo presenetljivo odpravili Edero iz Pordenona na njenih tleh s 45:37. Končno smo še premagali doma Idrolux s 68:43.

Kje so vzroki tako slabega starta?

Lak.: Trenirati smo začeli zelo kasno, ker je bilo mnogo igralcev zaposlenih z izpiti. V zadnjem trenutku smo dobili novega trenerja, ki je delno spremenil sistem igre naše ekipe: Razumljivo, da ga nismo mogli takoj asimilirati. No, v sedanjih dveh tekmah smo dobili novega poguma.

Kakšne upe lahko gojite v tem prvenstvu.

Lak.: Želim odigrati slodno prvenstvo in nič več, ker je raven promocijskega prvenstva veliko boljša kot smo si pričakovali. Glavni favorit je ekipa Romolo Macchi iz Pordenona, ki je še nepremagana.

Poleg članske ekipe imate še naraščajniško.

Lak.: Da, naši naraščajniki nastopajo v mestnem prvenstvu. Enkrat igrajo dobro, drugič nepričakovano slabo. To pomeni, da so precej naivni in da ekipa še ni zrela.

Če se ne motim, treniraš ti minibasket?

Lak.: Tako je, zbrali smo 14 fantov do 13 let, ki so zelo navdušeni in željni učenja prvin košarke.

Kakšni so vaši cilji?

Lak.: Naša cilja sta v glavnem dva: poskrbeti za podlago naše košarke. Navdušiti čim več mladine za košarko in za slovenski šport na Tržaškem sploh.

No, mislim, da so že letošnje športne igre pokazale, da je naše delo uspešno. Najlepša hvala, dragi Lakovič, in veliko uspeha. Edj Košuta

NAMIZNI TENIS

Trojica S. Z. BOR, ki je doslej edina nepremagana ekipa D skupine B lige, igra v nedeljo 17. t. m. na domači mizi proti Brooklynu iz Trevisa, bivšemu državnemu prvaku A lige. Če tudi tokrat BOR zmaga, jim A liga ne bi smela uiti. Tekma se bo začela ob 10. uri v telovadnici 1. maja v ulici Guardiella 7.

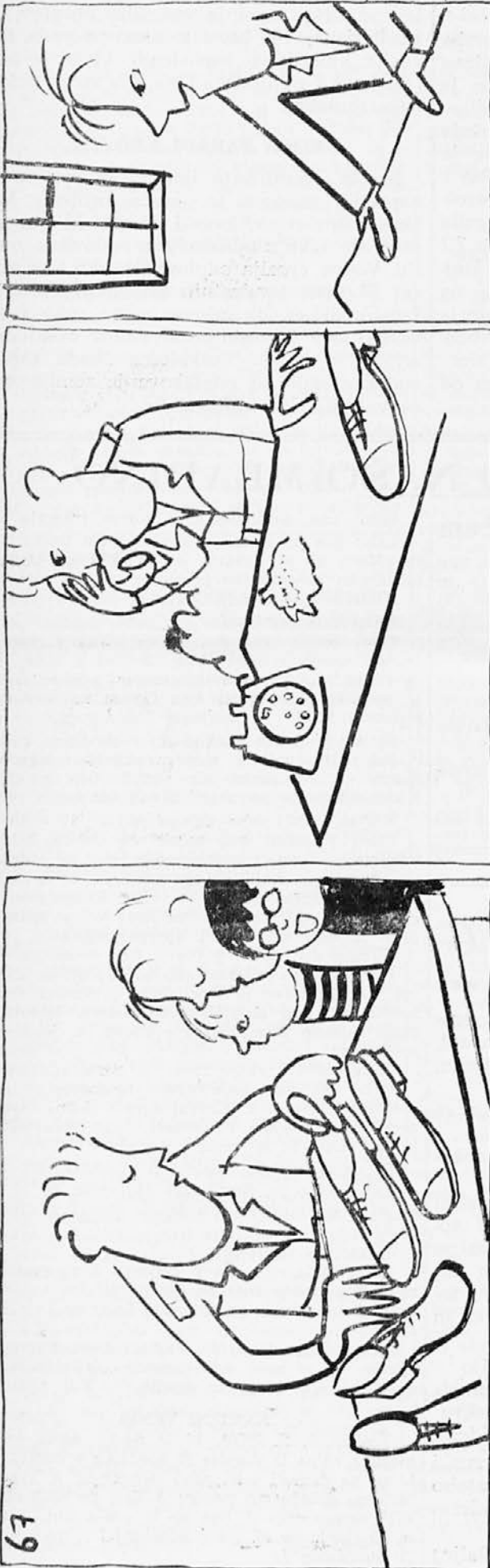
Srečka

na podstrešju

Riše ANDREJ NOVAK

Piše TONE FORNEZZI

34

67 Pik se je prijel za nos. Prav nič prijetno ni dišalo okrog čevljev. Komandir pa si je vsak čevljev temeljito in pozorno ogledal.

»Hja, v njih čevljevih so pa res nekakšni vložki.«
S palcem in kazalcem je iz umazanih in že malce raztrganih čevljev potegnil še precej nove, grobo izrezane vložke s tankim usnjenim hrbtom.

»To so leksikonske platinice!« je planil Marko h komandirju.

»Počasi, vse bomo natanko pregledali.« je preudarno dejal komandir, ki ni skrival začudenja.
»Daržo, ni kaj reči, ti si pa res bister fant!«
Daržo je ta pohvala tako prijala, da je kar zagodel.

»Poglej, zlodija, poglej no, poglej!« Komandir je bil očitno zelo presenečen. Na spodnji strani vložka, izrezanega iz leksikonskih platinic, je bilo z okorno pisavo natečkanih dvakrat po šest števil.

»Pa ne, da je to šifra blagajne?«
Komandir je pri priči stopil k telefonu in poklical direktorja CENTRO IMPORT EXPORTA. Povedal mu je dvojno kombinacijo števil z vložkov. Vsi trije — Marko, Daržo in Pik — so iz telefonske slušalke zaslišali presenečen, hreščet glas:
»Ali je to sploh mogoče? To je vendar dosedanja šifra naše blagajne!«

»Kaj pa naša srečka?« je nestrpno vprašal Marko.

68 Marko, Daržo in Pik so nestrpno čakali v komandirjevi pisarni. Komandir je namreč odnesel oba vložka v kriminalistični laboratorij, da ju bodo tamkaj preiskali in strokovno potegnili iz vložkov srečko. Trenutki čakanja so bili dolgi in napeti.

Debela ura je minila, preden se je vrnil komandir.

Takoj ko je vstopil, so že razbrali z njegovega obraza, da zadeva ni najbolj rožnata.

»Fantje, z vašo srečko žal ni nič.«

»Kako to? Zakaj ne? Saj sem jo vendar sam zalepil v platinico!« je skoraj jokaje vzkliknil Marko.

»Srečko smo našli v vložku, toda žal je tako zmečkana, zdrgnjena in razcefrana, da nje ni moč razbrati številke. Na to srečko vam ločerja ne bo izplačala dobitka!« je resno govoril komandir, nato pa iz ovitka potegnil scefran listek, ki je bil ko-

maj še podoben srečki.

»Lopov je najbrž že nekaj časa hodil s tem vložkom. No, in vendar prav ti vložki so ju dokončno pokopali. Kaj pa ste hoteli kupiti za premijo?«

Povedali so mu zgodbo o Drejcu. Komandir jih je gledal prijazno, skoraj z občudovanjem.

»Fanta!« je vzkliknil Daržo na ulici. »Perfektno idejo imam!«